

מלח מצרי מתפלל על סיפון בתי-גלים

שלמה לראשונה הרעיון על הפלגה מסביב לעולם בספינה קטנה בחברת כמה בחורים ישראליים. בשבוע לישראל נתגבשה התוכנית יותר ויותר: הוא אירגן ארבעה מחבריו, אירגן את המסע, השקיע את פרטותיו האחרונות בספינה הקטנה 'יראמה'. המסע מסביב לעולם החל, אך לא נסתיים: יש ראלה הגיעה רק לאוקיאנוס האטלנטי, ניווקה בסערה עזה. גם הפעם לא ידעה המשפחה על מעשיו של שלמה — עד לרגע הפלגת הספינה.

הפונה זמנית

פרשת ישראלה היתה נקודת-משבר בחייו (המשך בעמוד 17)

מנחם בגין, יושב-ראש תנועת-החרות

תקדים של אי-מעבר!

לה מקווים, כי ב"אחד הימים" ישוחרר הצוות, אבל תקוות האופטימיות" היא, כי הספינה תשוב למסאווה, ולא תעבור את תעלת סואץ, צפונה בדרך לחיפה. זו תהיה מבחינה מדינית, התוצאה השלילית ביותר של ההש"תדלויות" למיניהן.

מדוע?

כי פירוש הדבר: קביעת תקדים ממשי להסגר על השיט העברי בתעלת-סואץ. הג' סיון לפרוץ את ההסגר, העולה לנו במיליוני דולרים, יסתיים, בתנאים אלה, בהיזוק ה' הסגר.

כדי לשים קץ להפקרת בנינו האמיצים בידי האוייב, המתעלל בהם, וכדי למנוע את הכשלון החרוץ הצפוי לישראל — יש לע' שות. בים או ביבשה — אך לעשות!

השיחה שניתנה במזואה לעיד התקיימה יומיים לפני הגיע הידרי עה על הכשחת המצרים לשהרר את בתי-גלים ואת מיטענה.

עם התפרסם הידיעה הזאת פני תה המערכת למר בגין, ושאלה אותו אם יש ברצונו לשנות משהו מדבריו או להוסיף עליהם. מר בגין אמר:

שמחתי שמחה רבה לשמוע את הידיעה על שובם הקרוב של מלחי בתי-גלים האמ' צים למולדת ולמשפחותיהם.

באשר להערכת חוסר-התכנון של מיבצע בתי-גלים, אינני מוכן, כי אין סיבה, לשנות דבר וחצי דבר ממה שאמרתי לך לפני הידרי עה שהגיעה הבוקר מקהיר. גם בשיחה עמך, וגם בהודמניויות קודמות, לקחתי בחשבון, כי באחד הימים ישחררו המצרים את הצוות.

אך מבחינה מדינית, מבחינת ההסגר על השיט הישראלי בסואץ, העובדה המכרעת היא שנוצר תקדים ממשי של אי-מעבר ספינה עברית בתעלה. תקדים חמור זה נוצר מחמת חוסר-תגובה מעשית של ישראל על שודיהם המצרי.

ספינה מצרית, כדי שלא יעבור זמן רב מיום ביצוע שודיהם על ידי האוייב ועד יום ב'י צוע תגובתנו.

האם לא היו המצרים מגיבים על תפיסת אניה מצרית ביבשה-תיכון?

עלי להפנות אותך לתורת המהלכים, שני סיתי להסבירה קודם לכן. בחדאי שצריך לח' שוב גם על התגובה האפשרית של האוייב על תגובתנו אנו על מעשה האוייב. זהו החישוב של המהלך הרביעי והחמשי. גם חישוב זו אפשרי, גם הוא חיוני. לו היינו מחליטים לתפוס ספינה מצרית על צחתה ועל דגלה, כד' לאלץ את האוייב לעשות מה שאין הוא היום מוכן לעשות, היינו חייבים בחדאי להב' טיח ליחי, אם בים ואם באוויר, לספינותינו ביבשה-תיכון, לתקופת זמן מסויימת, לכברת דרך מסויימת. זו היתה בחדאי מערכה די מסובכת, אבל הרי המדובר הוא במערכה לפריצת הסגר ימי ולא בסיפוק מזוכיסטי מן העוול הנעשה לנו על ידי המצרים. מערכה היא מערכה. אם אין אתה מוכן להמשיך בה ולסיימה, מוטב שלא תפתח בה. הממשלה פת' חה במערכה והמשיכה בהתכירי דיו ודמע.

מר בגין, האם אתה משוכנע כי מבחינת מאזן-הכוחות היה כדאי לבחור דווקא בשדה-קרוב ימי? או, אם תרשה לי לנסח את שאלתי אחרת, — האם לדעתך היתה התגובה חייבת לבוא דווקא בים?

לו היינו מגיעים למסקנה, כי התגובה על פני הים אינה כדאית לנו, אפשר היה לוותר עליה לטובת תגובה על היבשה. השאלה הזאת אינה אלא של כדאיות. לא דרך התגובה הוא העיקר, אלא עצם התגובה. וגם את התגובה בה היבשתית — תפיסת קצינים מצריים — צריך היה להכין מראש ולבצע מיד לאחר מעצר בתי-גלים ומאסר מלחיה.

אם כן, מה היא הדרך?

התשובה היא בת מילה אחת: לעשות! ביבשה, או בים — אך לעשות. הפקרת המלחים השבוים בידי אויב מנאץ היא חרפה למדינה שולחתם; הפקרה כזו היא חרפה לכל מדינה ריבונית, שחובתה הרא' שונית היא להגן על אזרחיה.

הורדת הדגל הימי של ישראל מעל אחת מספינותיה בנתיב מים בינלאומי, מבת'י זה מדינית, התקפה חמורה יותר מכל ההתק' פות שנערכו עלינו מאז תמו הקרבות במלח' מת-המגן. זוהי התקפת מדינת מצרים על מדינת ישראל — באישורן, בגלוי לא בעזרת 'מסתנינים', לא באישורן וצחתה.

איש אינו יודע היום, אם ומתי תשותרר ספינתנו ויקרא דרוו למלחינו. חוגי הממש'

יודעת — כאן עלי להוסיף לשם הדיוק: היתה חייבת לדעת — כי המעצמות, אשר לא שאלנון הלשוח או לא לשלוח את בתי-גלים לדרכה, לא תילחמנה עבורנו, ולא תהיינה מוכנות למען ספינתנו להרגיו את (גמאל עבד אל-) נאצר.

אם הממשלה חשבה אחרת, משמע שהיא לא חשבה, או חשבה על אשליותיה. באשר ל' מועצת-הבטחון, הרי כבר הובאה בפניה החל' טה על חופש השיט בתעלת-סואץ, והמ' צרים טענו, כי הם לא יתחשבו בה. אין אפשר' היה, לאחר כל נסיונותינו, לסמוך על מוסדות' האוייב, או על התערבות זרים?

מבחינה דיפלומטית, פניות הממו' שדה למעצמות הזרות מניחות את דעתך?

אני סובר, כי גם מבחינה דיפלומטית לא הלכה הממשלה בדרך הנכונה. במקום לפנות בבקשות שתדלנות ובתלונות יורידיות, היא היתה צריכה להסמך את איגרותיה הדיפלומ' מטרות על אמנת קושטא משנת 1888 הנחשבת גם היום, אף בהסכמת מצרים, לאמנת-התע' לה'; הממשלה היתה צריכה לפנות, קודם כל, אם כי לא רק, למדינות שחתמו על אמנת קושטא ולדרוש מהן התערבות, שמקורה ב' חתימתן על מיסמך בינלאומי, בו הן מעוני' גות עד היום הזה. אבל עלי להוסיף ולומר, כי גם צעד דיפלומטי זה, עם היותו עדיף משתדלנות ומתלונות, ספק אם היה משנה את המצב, אם במרשה כולה חסר היה העי' קר: התכנון.

תכנון שז פעודות ממשיות?

עובדה היא שהממשלה לא הכינה כל תשו' בה מצידה למעצרה של בתי-גלים בתעלת' סואץ. ובאין תכנון כזה, אין מיבצע, בעל אור' פי איסטרטגי-מדיני, יכול אלא להיכשל. אומר בגלוי, כי באין הכנת המהלך השלישי, מוטב היה לא לשווח ככל את "בתי-גלים" לעבר התעלה. מיבצע כזה ללא תכנון פרושו "קלות" דעת ומשמעותו הרפתקנות במובן השלילי של המושג.

מה לדעתך, היתה צריכה להיות התגובה?

התשובה לשאלה זו משתמעת מן התשובה הקודמת. צריך היה לתכנן את תגובתנו למע' צר בתי-גלים. מבחינת החוק הבינלאומי, המ' כיר בזכות ה"ריטורסיה", אין ספק, כי היינו זכאים, בתגובה למעשה השוד-הימי של המ' צרים, לעצור בלכיים ספינה מצרית, להביאה בליווי לחיפה ולהחזיקה במעצר עד לאחר שחרור בתי-גלים וצחתה.

הממשלה בשלחה את בתי-גלים ישר לידי האוייב, היתה צריכה להכין מראש תפיסת

שהוא אינו רוצה, או לא רצה, לעשות. שני סימני היכר אלה מספיקים לחלוטין, כדי לראות בהפלגת בתי-גלים לעבר תעלת-סואץ מעשה איסטרטגי-מדיני; העובדה, כי הספינה היתה ספינת-סוחר בלתי-מזויינת אינה גור' רעת כלל מן-האופי הזה של המעשה.

מעשה מדיני-איסטרטגי טעון, מעל לכל, תכנון. אין לראות בתכנון תנאי יחיד למיב' צע מעין זה, אבל הוא תנאי מוקדם. אין לראות בתכנון ערובה מוחלטת להצלחה; אבל בלעדיו מובטחת אי-הצלחה.

האם אתה מוכן להבכיר יותר ל' איזה סוג של תכנון אתה מתכוון?

ברצוני, אשתמש במשל שטוט, אדם המשחק באש' קוקי בשאח, אף אם הוא אינו 'צימפיון', חייב לדעת לחשב לפחות שלושה מהלכים והם: את הצעד שלו, את תשובת היריב ואת תשובתו לתשובה. אם האשקוקן אינו מסוגל לכך, מוטב שהיה משחקי, "קביבין" בלע"ז, ולא ינסה לשחק משחק, הנורש "תכ' גוני'.

מבחינה זו דומה שדה-האיסטרטגיה ללוח' האשקוקן. אדם המתכנן מיבצע איסטרטגי- מדיני, גם אם אין לו כושר המחשבה של חניבעל או קיסר או נפוליאון חייב לפחות לח' שב שלושה מהלכים.

איזה מהלכים, בריוך?

ראשית, מה יעשה הוא; שנית, מה יעשה, או מה עלול לעשות, האוייב; שלישית, מה ישוב ויעשה, כדי להשיב לאוייב. מתכנן טוב, כאשקוקן טוב, מוסיף עוד לחשב מהלכים נוספים. אבל הוסכם בינינו, כי נדבר היום לא על 'צימפיונים' ולא על נפוליאונים, אלא על מתכננים ממוצעים. המינימום הנדרש מהם הוא: חישוב של שלושה מהלכים.

אך מה עשתה הממשלה? היא שלחה את בתי-גלים לעבר תעלת-סואץ, אל האוייב. זה היה המהלך הראשון. היא ידעה שהאוייב יעצור את הספינה. אני מניח את ההנחה הזאת דווקא לטובת הממשלה. כי אם נניח, שהיא אף זאת לא ידעה, אין לדעת, מה יודעת ממשלתנו.

המהלך השני, הבטוח, היה, איסוא, מעצרה של בתי-גלים על ידי האוייב. ומה תהיה הת' שובה? מה יהיה המהלך השלישי? על כך לא חשבה הממשלה כלל.

אתה בטוח בזה?

אם יאמרו לי, כי הממשלה חשבה מלכתח' לה לפנות למועצת-הבטחון בבקשת התערבות או לפנות למועצת-הבטחון בתלונה, הרי רק תחזוק טענתי ביחס לחוסר-תכנון. הממשלה

דגל ישראל על בתי-גלים בנמל המצרי